

Zajęcia fakultatywne: 3 ECTS, konwersatorium, 30 h, 2023/2024

1	Nazwa zajęć po polsku i angielsku	Czym jest czas? (What is time?)
2	Imię i nazwisko wykładowcy, tytuł/stopień naukowy	Dr hab. Marcin Moskalewicz, prof. UMCS
3	Język wykładowy	Polski
4	Strona WWW	
5	Semestr	zimowy
6	Godzinowe ekwiwalenty punktów ECTS	<p>Godziny kontaktowe (z udziałem nauczyciela akademickiego) Konwersatorium 30 h, 1 ECTS Konsultacje i zaliczenie 5h Łączna liczba godzin z udziałem nauczyciela akademickiego 35h Liczba punktów ECTS z udziałem nauczyciela akademickiego 1 ECTS</p> <p>Godziny niekontaktowe (praca własna studenta) Studiowanie literatury 20h Przygotowanie się do zaliczenia 10h Łączna liczba godzin nie kontaktowych 20 Liczba punktów ECTS za godziny niekontaktowe 2</p> <p>Sumaryczna liczba punktów ECTS 3</p>
7	Wymagania wstępne	Ogólna wiedza humanistyczna na poziomie studiów licencjackich
8	Opis zajęć	<p>Tematyka zajęć dotyczy czasu i temporalności w różnych wymiarach konceptualnych – czasu linearnego, czasu przeżywanego, rytmów i cykli biologicznych i społecznych, skończoności. Studenci zapoznają się z refleksją nad czasem mieszczącą się, z grubsza, w czterech tradycjach filozoficznych – fizykalistycznej, analityczno-metafizycznej, fenomenologiczno-hermeneutycznej, kognitywistyczno-empirycznej. W oparciu o kluczowe dla poszczególnych tradycji teksty historyczne i współczesne do nich komentarze, poruszone zostaną kwestie dot. ontologii i epistemologii czasu, w tym zagadnienia metodologiczne dotyczące obiektywizacji strumienia świadomości. Ponadto zajęcia dotkną tematyki rytmów biologicznych, społecznego wymiaru czasu, psychopatologii doświadczenia temporalnego oraz czasoprzestrzeni.</p>
9	Zakres tematów	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zajęcia wprowadzające 2) Arystoteles vs Augustyn 3) Newton vs Kant vs McTaggart 4) Nietzsche i wieczny powrót 5) Fenomenologia doświadczenia temporalnego (Husserl) 6) Korekta hermeneutyczna – skończoność (Heidegger et al.) 7) Czas społeczny – przyspieszenie i spowolnienie (Koselleck) 8) Rytmy okołodobowe 9) Inne rytmy biologiczne 9) Rytmy społeczne i jednostkowe 10) Psychologia kwantytatywna percepcji czasu 11) Psychopatologia doświadczenia temporalnego (Straus i von Gebattel) 12) Psychopatologia doświadczenia temporalnego (Fuchs i Stanghellini) 13) Czasoprzestrzeń w mechanice relatywistycznej 14) Czasoprzestrzeń doświadczenia

		15) Zajęcia podsumowujące
10	Literatura (z podziałem na obowiązkową i uzupełniającą)	<p>Obowiązkowa (fragmenty): Arystoteles, <i>Fizyka</i>, PWN 1968. Augustyn, Św. <i>Wyznania</i>, przeł. Z. Kubiak, Kraków: Znak 2006. Fuchs, T. (2013). <i>Temporality and Psychopathology. Phenomenology and the Cognitive Sciences</i>, 12(1), 75–104. Hawking, S. <i>Krótką historia czasu</i>, Zysk i S-ka 2015. Husserl, E. (1991). <i>On the Phenomenology of the Consciousness of Internal Time (1893-1917)</i> (J. B. Brough, Trans.). Kluwer Academic Publishers. Heidegger, M. <i>Bycie i czas</i>, przeł. B. Baran, Warszawa: PWN 1994. Kant, I. <i>Krytyka czystego rozumu</i>, przeł. R. Ingarden, Kęty: Antyk 2001. Koselleck, R. <i>Semantyka historyczna</i>, przeł. W. Kunicki, red. H. Orłowski, Wydawnictwo Poznańskie 2001. Melges, F. T. (1982). <i>Time and the Inner Future. A Temporal Approach to Psychiatric Disorders</i>. John Wiley & Sons, Ltd. Minkowski, E. (1970). <i>Lived Time. Phenomenological and Psychopathological Studies</i> (N. Metzler, Trans.). Northwestern University Press. McTaggart, J. E. (1908). <i>The Unreality of Time. Mind: A Quarterly Review of Psychology and Philosophy</i>, 17, 456–473. Poeppl, E. <i>Granice świadomości</i>, Państwowy Instytut Wydawniczy 1989. Rosa H. <i>Przyspieszenie, wyobcowanie, rezonans. Projekt krytycznej teorii późnonowoczesnej czasowości</i>, Europejskie Centrum Solidarności 2020.</p> <p>Uzupełniająca: Calender C. ed. <i>The Oxford Handbook of Philosophy of Time</i>, OUP, Oxford 2013. Buczyńska-Garewicz, H. <i>Metafizyczne rozważania o czasie</i>, Kraków: Universitas 2003. Carr, D. <i>Przyszła przeszłość, O hierarchizacji wymiarów czasu u Husserla, Diltheya i Heideggera</i>, w: <i>Wokół rozumienia, Studia i szkice z hermeneutyki</i>, przeł. G. Sowinski, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Papierskiej Akademii Teologicznej 1993, s. 415 – 436. Kracauer, S. <i>Time and History, w: History and Theory, Beiheft 6 (1966) History and the Concept of Time</i>, s. 65 – 78. Michalski, K. <i>Logika i czas, próba analizy Husserlowskiej teorii sensu</i>, Warszawa: PIW 1988. Mooij, J.J.A. <i>Time and Mind, The History of a Philosophical Problem</i>, trans. P. Mason, Leiden – Boston: Brill 2005. Ricoeur, P. <i>Time and Narrative, Vol. III</i>, trans. K. Blamey, D. Pellauer, Chicago and London: The University of Chicago Press 1988. Such, J. <i>Kłopoty fizyki i kosmologii z uniwersalnością czasu</i>, w: <i>Nowa Krytyka</i> 16 (2004), s. 161 – 166. Turetzky, P. <i>Time</i>, London and New York: Routledge 1998. Wrzosek, W. <i>In Search of Historical Time. An Essay on Time, Culture, and History</i>, w: <i>Narration and Explanation</i>, ed. J. Topolski, Amsterdam – Atlanta, GA: Rodopi 1990, s. 119 – 129.</p>

11	<p>Efekty uczenia się z przyporządkowaniem do efektów uczenia się kierunkowych</p> <p>(w przypadku zajęć dedykowanych kreatywności społecznej efekty zajęć należy przyporządkować do efektów kierunkowych kreatywności; w przypadku zajęć niededykowanych, efekty zajęć powinny być przyporządkowane do efektów kierunkowych również innych kierunków)</p>	<p>Wiedza:</p> <p>W1, Student nabywa elementarnej wiedzy z zakresu historii filozoficznej refleksji nad czasem W2, Wie, na czym polega różnica między głównymi nurtami refleksji nad czasem, w szczególności odmiennymi conceptualizacjami tego fenomenu W3, Zna podstawową terminologię z zakresu psychologii i psychopatologii doświadczenia temporalnego</p> <p>Umiejętności:</p> <p>U1, Student potrafi scharakteryzować podstawowe koncepcje dot. „natury” czasu oraz roli świadomości w jego percepcji/doświadczeniu U2, Potrafi ze zrozumieniem zapoznawać się z filozoficzną literaturą anglojęzyczną dot. temporalności</p> <p>Kompetencje społeczne:</p> <p>K1, Student nabywa kompetencji komunikacji abstrakcyjnych idei w prostej formie oraz argumentacji</p>
12	Sposób weryfikacji efektów uczenia się (oddzielnie dla każdego efektu)	W1-W3 Rozmowa U1-U3 Ocena prezentacji studentów K1-K2 Obserwacja dyskusji w grupie
13	Metody dydaktyczne	Prezentacje, dyskusje, elementy wykładowe, zadania indywidualne i grupowe
14	(1) Metody oceniania (2) Kryteria oceniania	1) Ocena indywidualna 2) Stopień przygotowania do zajęć i zaangażowania